

HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI PRO ZŠ

(příjmy, výdaje, spoření a zelená domácnost)

2

Amálie Vacková

2.C

HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI ZNAMENÁ PŘEDEVŠÍM NAKLÁDÁNÍ S PENĚZI. DOBRĚ HOSPODAŘIT MUSÍ KAŽDÝ ČLEN RODINY.

VIDEO: <https://youtu.be/ukhM4c-WXoM>

PŘÍJMY

Každá domácnost má své příjmy. Jsou to peníze, které získáváme (přijímáme), a můžeme s nimi hospodařit.

Příjmy můžeme rozdělit na:

pravidelné – opakují se pravidelně (výplata každý měsíc, příjmy z podnikání, příjmy z pronájmu majetku, sociální dávky apod.)

nepravidelné – objevují se jednou za čas, nepravidelně, nelze s nimi tedy počítat (mimořádná odměna k výplatě, peněžitý dar...)

jednorázové – peníze, které může rodina získat jednou, například prodejem chaty.

VÝDAJE

Každá domácnost má i své výdaje, což jsou peníze, které utrácíme za nákup zboží a služeb.

Výdaje jsou:

pevné – musíme je zaplatit každý měsíc (nájem, elektřina, plyn, splátky půjček atd.) S těmito výdaji musíme počítat a nelze je omezit.

kontrolovatelné – ty můžeme omezit nebo ovlivnit (nákup oblečení, jídlo, kultura, paušál za telefon...)

jednorázové – platíme jednou za určitou dobu, rodina je může omezit nebo ovlivnit (nákup vánočních dárků, opravy...)

Jak zjistit, zda nám peníze stačí?

Pokud porovnáme příjmy a výdaje domácnosti, zjistíme, jak na tom jsme s hospodařením. Porovnávání se říká sestavování **rozpočtu**. Rozpočet se sestavuje vždy na určité období.

Při sestavování rozpočtu se může stát že:

- domácnost má vyšší příjmy než výdaje = **PŘEBYTKOVÝ ROZPOČET** – domácnost může uspořit a vytvářet finanční rezervu, tedy zásobu peněz, které lze čerpat, až bude potřeba.
- domácnost má vyšší výdaje než příjmy = **SCHODKOVÝ ROZPOČET** – domácnost se zadlužuje. V tomto případě musí situaci řešit například tím, že použije své finanční rezervy.
- domácnost má stejné výdaje i příjmy = **VYROVNANÝ ROZPOČET**

Příjmy a výdaje má každá osoba, domácnost, stát a firma. Podle toho se rozlišují i rozpočty osobní, domácí, státní a firemní.

Přehled nad svými příjmy a výdaji by měl mít každý jedinec. Mnoho rodin si tyto hodnoty zaznamenává i v průběhu hospodaření. Záznam může být někde v sešitě nebo existují různé programy a mobilní aplikace.

Sestav svůj osobní rozpočet (celková výše příjmů a výdajů jedné osoby)

PŘÍJEM (Z ČEHO)	ČÁSTKA V KČ	VÝDAJ (ZA CO)	ČÁSTKA V KČ

- 1) Porovnej svoje příjmy a výdaje. Jsi v plusu nebo mínusu?
- 2) Jak můžeš upravit svoje výdaje? Existuje možnost, jak si vylepšit příjem?
- 3) Můžeš něco ušetřit? Co proto uděláš?

Spoj, co k sobě patří:

PŘÍJMY DOMÁCNOSTI

VÝDAJE DOMÁCNOSTI

★ peníze, které domácnost získává a může s nimi hospodařit

★ peníze, které domácnost vydává za nákup různých předmětů a služeb

Doplň znaménka <, >, =:

ROZPOČET					
VYROVNANÝ		PŘEBYTKOVÝ		SCHODKOVÝ	
PŘÍJMY	VÝDAJE	PŘÍJMY	VÝDAJE	PŘÍJMY	VÝDAJE

Spoj, co k sobě patří:

• PRAVIDELNÉ PŘÍJMY	○ V rozpočtu se pravidelně opakují ve stejné výši; je třeba je ve stanovených termínech řádně platit, jejich neplacení může mít vážné důsledky;
• NEPRAVIDELNÉ PŘÍJMY	○ Přicházejí do rozpočtu v různých časových intervalech, jejich výše kolísá a ne vždy s nimi můžeme dopředu počítat;
• PEVNÉ VÝDAJE	○ Můžeme ovlivnit jejich výši nebo je případně úplně zrušit – máme nad nimi kontrolu;
• KONTROLOVATELNÉ VÝDAJE	○ Opakují se vždy po určité době, přicházejí do rozpočtu většinou jedenkrát za měsíc;

Doplň do tabulky:

mzda, nájem bytu, jídlo, důchod, pojištění, mimořádná odměna, provoz telefonu, divadlo, výhra v loterii, příjem z brigády, platba za energie, doprava do školy, splátka auta, kapesné dětí, přídavky na dítě, oblečení a obuv, koníčky, spoření, dědictví, nákup vánočních dárků

P Ř Í J M Y		V Ý D A J E	
PRAVIDELNÉ	NEPRAVIDELNÉ	PEVNÉ	KONTROLOVATELNÉ

SPOŘENÍ

SPOŘENÍ – úspora, PŮJČKA – dluh, dlužník

SPOŘENÍ – odkládání (šetření) určité částky peněz, abychom si někdy později mohli koupit to, co chceme; spořením vzniká majetek.

ÚSPORA – uspořené (našetřené) peníze – máme-li přebytková rozpočet a zůstávají nám peníze, je dobré tyto peníze šetřit, abychom si mohli v budoucnu něco koupit nebo uhradit nečekané výdaje.

PŮJČKA – peníze, které jsme si půjčili a které musíme později vrátit; pokud si chceme půjčit peníze, musíme vrátit nejen půjčenou částku, ale zaplatit k tomu navíc úrok, tedy odměnu pro toho, kdo nám peníze půjčil.

DLUH – peníze, které dlužíme.

DLUŽNÍK – člověk, který má dluh.

ÚROK

SPOŘENÍ 😊

PENÍZE, které dostaneme jako odměnu za to, že jsme si do banky peníze uložili.

PŮJČKA 😞

PENÍZE, které zaplatíme bance za to, že nám peníze půjčila.

BAZÉN 20 000 Kč	
SPOŘENÍ	PŮJČKA
10 měsíců spoříme po 2 000 Kč. Za 10 měsíců našetříme 20 000 Kč a ještě od banky dostaneme při 1% úroční 200 Kč úrok.	10 měsíců splácíme po 2 400 Kč. Za 10 měsíců jsme zaplatili za zboží 20 000 Kč a ještě při 20%úroční 4 000 Kč úroků.
+ nemáme dluhy + na úrocích jsme vydělali 200 Kč	+ máme bazén hned
- na bazén 10 měsíců čekáme	- máme dluh - na úrocích zaplatíme 4 000 Kč

1. Zkus objasnit pojmy spoření/úspora/půjčka/dluh/dlužník.
2. Jaký je rozdíl mezi úrokem ze spoření a úrokem z půjčky?
3. Je výhodnější peníze spořit nebo si peníze půjčovat? Své tvrzení zdůvodni.

ZELENÁ DOMÁCNOST

Planeta Země dostává zabrat. Spotřeba společností roste, objem odpadu narůstá, zdroje se postupně vyčerpávají. **Co můžeš udělat, abys alespoň trochu pomohl životnímu prostředí?**

příklady: třídit odpad, chodit pěšik nebo jezdit na kole, používat MHD, nakupovat výrobky, které jsou šetrné k přírodě, šetřit energií, vodou, nákup potravin bez obalu nakupovat od českých výrobců a spousta další

PŘÍKLAD 1: Pan Vacek – kolik peněz ušetří za měsíc a následně pak za rok, když bude jezdit do práce na kole místo, aby jezdil autem? Do práce jezdí každý den kromě víkendu. Cesta tam a zpět je dlouhá 15 km. Cena benzínu je 31 Kč/litr. Jak by jsi naložil s uspořenými penězi?

PŘÍKLAD 2: Porovnej a zjisti na internetu kolik stojí 1 kg mouky v obchodě bez obalu <https://bezobalu.org/> a kolik v e-shopu Rohlík <https://www.rohlik.cz/?hp=true>

TIP ! Když budeš nakupovat v obchodech bez obalu a používat kompostér (na bio odpad) ušetříš tím místo ve své popelnici a ušetříš na svozu odpadu.

Napadne tě ještě něco dalšího jak ušetřit a chránit současně planetu Zemi od rostoucího se odpadu.

užitečené odkazy:

<https://www.zelenadomacnost.com/>

<https://bezobalu.org/>

<http://www.uspornespotebice.cz/>

<https://www.veronica.cz/>

SHRNUTÍ SPRÁVNÉHO FINANČNÍHO PLÁNOVÁNÍ

- žít podle výše svých příjmů
- zadlužit se jen v nezbytně nutných případech
- nikdy si nepůjčovat peníze na věci, bez kterých nemůžeme žít
- při půjčování peněz být velmi opatrní a dobře přemýšlet
- nakupovat s rozvahou a pouze, když máme dost vlastních příjmů
- mít naspořené nějaké peníze na mimořádné výdaje
- mít finanční rezervu pro případ ztráty zaměstnání aj.
- spořit si peníze do budoucna – na studium, důchod aj.

Je velmi důležité přistupovat k penězům zodpovědně!

